



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Henrici || Svsonis Viri Sanctita-||te, Ervditione Et
Mi-||racvlis Clari, Opera**

Seuse, Heinrich

Coloniae, 1615

Appendix Qvarundam sublimium Quæstionum

urn:nbn:de:hbz:466:1-38029

APPENDIX QVA-
rundam sublimium Quæsti-
onum, Authore

D. HENRICO
SVSONE VIRO SANCTISS.

*De duplici genere hominum, pietatis speciem
præferentium.*

CAPVT XIII.



ICVT Aquila prouocans
ad volandum pullos suos.
Deut. XXXII.

Posteaquã spiritualis Mi-
nistri filia, de qua in eiusdem
Ministri vita multa dicun-
tur, ex illius pijs institutio-

nis, quantum ad æternam & actuosæ vitæ
sanctitatem attinet, secundum exteriorem ho-
minem in mollis ceræ modum ad ignem reso-
luta, vt possit sigilli formam recipere, compo-
nita & constituta fuit, atque per exemplarem
Christi vitam, quæ est via tutissima, diu satis
ordinate deducta fuisset, scripsit illi Minister
in hunc modum: Tempus iam est filia, vt ad
interiora ac viciniora te extendas, atque extra
titulum consolatoriz circa formas & imagi-

V nes

DIV
45

AP

nes occupationis, quæ est hominum incipientium, te proripias. Fac quæso vt solet Aquila pullus iam volare idoneus: id est, vt bene firmas & ad maturitatem perductas alas tuas, hoc est, animæ supremas potentias vel vires in diuina contemplationis celsitudinem, quæ est hominum perfectorum, subrigas ac sustollas. Scis tamen quid Christus suis dixerit discipulis, plus nimio ipsius corporali præsentia affectis: *Expedi vobis, inquit, vt ego vadam: alioqui Paracletus non veniet ad vos.* Præterea exercitia tua, dubium non est, commoda quædam admodum ac præparata fuisse vltius proficisci per bestialis ac sensualis vitæ desertum in promissam terram puri & tranquillæ cordis quod hîc est vitæ beatæ inchoatio quædam, & in futuro seculo perpetuè perseuerat. Vt autem sublimis hæc & intellectualis via perspicere tibi fiat, equidem lumine quodam perspicua discretionis tibi prælucebo: qua nimirum discretionem obtenta, nō possis in vltimos errores incidere, quamuis sublimiter sensibus volites. Agè ergo animum aduerte: Duplex est modus vel institutum eorum, qui pietatis speciem præ se ferunt. Alij rationabilem, alij irrationabilem modum sequuntur. Priores illi sunt, qui suam eo rationem & intellectum accommodant ac referunt, vt quicquid intelligunt, quicquid agunt vel omittunt, vera cum discretionem peragatur, id est, secundum mentem sanctæ Ecclesiæ Catholicæ, in laudem Dei & mortalium omnium tranquillam pacem: seruantque sollicitè & inuigilant verbis & moribus suis, vt quantum ex ipsis est, nemo inde patiatur offendiculum;

Ioh. 16.

Duplex pi-
rum modus.

diculum, nisi sui animi vicio ac prauitate, vt crebro fit, quisquam id patiatnr. Eiusmodi honestum, custoditum, ac religiosum viuendi institutum natura & ratio ac intelligentia probat & confirmat. Atque est ea deiformis & laude digna ratio vel intelligentia, vtpote quæ solida veritate in seipsa relucet, quemadmodum celum stellis ac sideribus. Alij, qui bonos se videri volunt, & irrationalem sectantur vitam, ij sunt, qui ad seipfos reflexi cum natura indomita & immortificata, ratione sua duntaxat per contemplationem res acuté speculantur, atque inde apud imperitos arroganter dicere nōrunt, idque aded, vt facile contemnunt, quantumuis alij id sibi displicere factis & verbis testentur. Horum lux rationalis foras erumpit, non introrsus tendit. Et sicut ligna putrida noctibus lucere videntur, & tamen nihil habent luminis: ita etiam istiusmodi hominum interna lux & externa conuersatio prorsus dissimilis est Christo, cuius deberet referre similitudinem. Plerunque isti agnoscuntur ex infrenatis & dissolutis dictis suis: & quibus exempli causa vnum tantum hīc profertemus, vnde possit de cæteris coniectura capi. Quidam ex eis quodam loco sic ait: Iusto nullum est fugiendum medium vel impedimentum. Hæc, & eius generis aliæ sententiæ, apud parum oculos alicuius ponderis esse videntur: sed à prudentibus reprobantur, quippe qui, quid sibi velint, probè capiāt. Id autem ea, quæ iam recitata est, sententia satis declarat, nempe iusto non esse vitandum impedimentum. Quis ergo est iustus, & quod impedimentum? Iustus,

Ratio viuendi optima quæ.

Lignis putridis qui cur similes.

Y 2 a vit

Iustus quis
diceodus.
Iusto impe-
dimenta vi-
tanda.

Iustus quate-
nus noxia
cuncta vitare
debeat.

Sententiæ
quales cur
rationi repu-
gneat.

si visitato velimus more loqui, quatenus crea-
tus est accipitur, non autem secundum ideam,
quam habet in Deo. Iustus enim non per se sub-
sistit, sed subiectum aliquod requirit: atque ita
Iustus dicitur. Quod autem est impedimentum
Peccatum videlicet, quod hominem separa-
deum. Num igitur Iustus peccatum non deuita-
bit. Quis id non videat prorsus discordare
vero & ab omni recta ratione? Verum quidem
est, Iustum nullum pati medium, quatenus se-
cundum Ideam, sicut & cæteræ res omnes, in
superessentiali Dei intelligentia vnum cū Deo
est. Sed in eo simplici ac superessentiali Diuini-
tatis fundo non est iustus homo, corporeus
homo. Non est enim quicquam corporeum in
Deo, sicut nec medium vllum vel interstitium.
Sed extra hunc fundum quilibet homo, hunc
vel illum se hominem esse intelligit. Hic enim
mortalis est, illic minimè. Quatenus ergo mor-
talis est, certum est eum natura vitiata induci,
vnde satis opus habet cuncta vitare noxia im-
pedimenta. Quod si persuadere mihi velim,
nulla me iam creata ratione præditum, atque
ita tanquam pro non existente habere me ve-
lim, & sine vlla Dei ac mei ipsius distinctione
cunctas actiones corporales efficere, tanquam
Idea, quæ est in Deo increata, eas efficiat: id pro-
fecto longe flagitiosissimum fuerit. Inde ergo
potest animaduerti, tales sententiæ nihil ha-
bere rationi consentaneum. Nec tamen hæc ita
dicta sint, quasi damnare velimus rationales
vel intellectuales institutiones, aut rationales
ac circumspectè prolatas sententiæ, vel Incu-
brationes, quæ hominem bestialitate exuunt,
atque

atque ad intelligibilem percipiendam veritatem ordinatè introducunt, licet non ab omnibus intelligantur. Certum est enim, crasse quorundam cecitati & imperitæ bestialitati neminem commode satis loqui posse. Ad hæc eius filia respondit: Grates ago Deo pro tam dilucida distinctione. Velim autem etiam abs te discere Pater, quid inter ordinatam & curiosam rationem, quid item inter falsam & veram Resignationem interfit.

De discrimine inter ordinatam & curiosam rationem.

CAPVT XIV.

POST prima illa certamina, quæ ad mortificandam carnem & sanguinem suscipiuntur, ad profundum peruenitur iter, ubi multi demerguntur: atque ipsum est Ratio curiosa. Eam autem ego rationem curiosam appello: Nimirum postquam homo à vitijs & formis inhærentibus est expeditus, atque ultra tempus & locum hilariter sese subrigit, quæ in parte ante præpeditus erat, ut naturali sua dignitate non posset uti, incipitque sese Rationalis aperire obtutus, potioriq; homo delectatione afficitur, quæ ex veritatis cognitione, Diuinæ beatitudinis fruitione, æternitatis contemplatione atque id genus alijs hauritur, creataque intelligentia sempiternam illam ac ininominabilem intelligentiam partim in seipsa & rebus omnibus intelligit, admiratione quadam & stupore perfunditur homo, dum seipsum

Ratio curiosa quid.

seipsum qualis dudum erat & qualis nunc sit, considerat, comperitque se prius non nisi miserum, indignum, Deo vacuum, cæcumque & a Deo prorsus remotum fuisse: at nunc videtur sibi Deo plenus esse, nec quicquam esse quod Deus non sit, sed Deum & res omnes prorsus vnum esse. Atque hoc pacto rem nimis quam vehementer, impetuosè ac intempestive aggreditur: efflorescitque & luxuriat ratio illius, perinde ut mustum efferuescens, quod necdum sedatum est Hinc iam in id, quod intellectu affectus est, aut sine discretionem illi obiectum est sub quadam illius similitudine, qui solus id est, cui vni inhærere debeat, non cuius alij, totum se effundit, vultque tum pro sensibus suis cuncta interpretari ac intelligere. Quo fit, ut creaturas omnes, puta cælum, tartarum, angelos, dæmones impropria sumptos natura abneget & refutet, quod se putet in illis Deum comprehendisse: nec tamen hæc adhuc funditus perspecta habet, quatenus discreta sint, quatenus maneant, & quatenus deficient. Fit ergo id genus hominibus haud secus quam apibus mellificis, quæ ubi primum ex suis erumpunt alvarijs, passim huc illucque errabundæ vagantur, incertæ quo tendant: quædam penitus aberrant & perduntur. Aliæ verò commodè ac ordine ad suas sedes reuertuntur. Sic & isti homines dum incomposita ac irreformata ratione Deum contemplari volunt, quatenus ipsorum fert naturalis captus, hæc atque illa abnegare volunt, sed nesciunt quo pacto oporteat. Verum quidem est, qui rectè secum agi velit, illi abneganda esse omnia, sed non capiunt

Apibus errabundis qui cur similes.

Abnegatio quæ qui futura.

vt hæc

ut hæc abnegatio fieri debeat, voluntque teme-
re hæc atque illa abnegare, & tum se tum res o-
mnes non nisi Deum volunt capere, idque sine
distinctione aliqua. Quod illis vitij accidit vel
ex immortificata naturæ calliditate. Putant e-
nim plerique se comprehendisse omnia, si hæc
possint relinquere sese & resignare. Sed verum
hoc non est. Siquidem iam primum ultra fos-
sas præsidiorum minimè expugnatorum irre-
perunt, post quæ præsidia sese callidè & subti-
liter occultant, nec etiamnum possunt secun-
dum spiritualis essentiæ suæ ordinatam defici-
entiam occumbere in veram paupertatem spi-
ritus, cui quodam modo excidit omne extra-
neum obiectum, & quicquid Deus non est, &
simplex ac sempiterna diuinitas illi respondet
in suo minimè impedito sancto ocio, quemad-
modum in subditis perspicuè demonstrabitur.
Hoc ergo est, in quo nonnulli multis annis oc-
cubè herèt, ut nec intrò, nec foras se possint re-
cupere. Sed à me certa tibi proferetur discretio,
ut errare non possis.

Ut vera à falsa resignatione possit internosci.

CAPVT XV.

Scire hæc conuenit, triplicem esse suæ essen-
tiæ excessum. Primus est, cum quid omni-
nò suam perdit essentiam, ut postea illius
nihil super sit, sicut umbra redit in nihilū. Sed
hoc modò spiritus (id est, anima rationalis) in
suo exitu & abnegatione ad nihilū non redigi-
tur. Aeternum anima permanet ob rationalē
suam

Triplicem essen-
tiæ excessus.

I.

V 4

suam

II.

2. Cor. 12.

III.

Duplex resignatio.

suam dignitatē & vires deiformes. Deus enim superessentialis est mens & intelligentia, ad cuius imaginem ipsa anima formata est: quare obrem impossibile est sic eam redire in nihil, ut perit corpus dum in cinerem soluitur. Alius est dimidius excessus, qui suum poscit locum & tempus, ut fit illis, qui per contemplationem in ipsam Dei essentiam rapiuntur, uti D. Paulus Apostolus: aut extra hoc, dum quis cunctat excedit formas & imagines, & seipsum transcendit, quod tamen non est diuturnum. Quando Paulus ad se redijt, eundem hominem reperit, quem prius, quod ad essentiam attingit. Tertius excessus dicitur infinita quædam sua Resignatio, qua quis propriæ voluptatis resignatione, seipsum permittit Deo, ubique se inuenit, tanquam seipsum nesciat, & solus Deus suo iure ubique dominetur. Hæc resignatio non facile potest integra & inuiolata permanere, quamdiu corpus & anima cohærent. Nam ubi se quispiam modo reliquit ac resignauit, putatque se quantum ad portionem sensitiuam vel sensualitatem attingit, excessisse in Deum, ita ut nolit vnquam posthac seipsum repetere vel usurpare, mox in momento ipse & nequæ natura illius ad sese reflectitur, estque idem qui erat prius, atque hoc pacto iterum iterumque se relinquere & abnegare seu resignare habet. Ergo si quis ex hac fragili resignatione velit agere quicquid libet, id planè falsum & errore obnoxium fuerit: licet verum sit, quatenus à seipso deficit & auertitur, atque per excessum hunc in Deum recipitur, eatenus eum in veritate persistere. Cæterum posse profuerit, duplicem

cem intemeri resignationem, quarum vna dicitur antecedens, altera subsequens resignatio: cuius potest ista proferri similitudo: Fures ex deprauata natura sua istigantur ad furandum: sed reclamatur Ratio, ne id agant, eò quòd nefas sit. Hic si fures abnegarent sese & rationi se permitterent, ea diceretur antecedens ac præclarior resignatio. Maneret enim illis innocentia. Si autem nolint relinquere sese, sed suæ obtemperarent libidini, ac deinde capti & morti adiudicati, ad mortem ipsam æquanimiter se resignent, quando ita necesse est, ea dicitur subsequens resignatio: quæ quidem bona est, & eis æternam præstat salutem. Sed prior illa infinito ac incomparabiliter præclarior potiorq; fuisset. Non est igitur, cur quisquam temere sese ad omnia etiam vitia resignet, vt amētes quidam aiunt per scelera & peccata omnia vadandum esse, si quis velit ad perfectam resignationem perungere. Quod est à verò longè remotissimum. Nemo enim illum insanum dubitet dicere, qui se suapte spontè idcirco in cœnū progit, vt post euadat mundior. Itaque præcipui Dei amici ita affecti sunt, vt sese optent funditus relinquere, & in præcedenti illa resignatione stabiles perseverent absque illa sui repetita usurpatione, quantum fert humana imbecillitas. Quod vbi non satis præstant, gement & dolent: quanquam præ cæteris id ipsi peculiarius habent, quod expeditius sese ab omni impedimento excutere nōrunt. Dum enim sic gement & dolent, hoc ipso subsequens in eis existit resignatio, quæ ab itò in pristinum gradum restituitur: quæ est dum se adhuc homines esse

Antecedens.

Subsequens.

Ad vitia neminem sibi resignandū.

Verorū Dei amicorū cōditio quæ.

esse sentiunt, & tamen in Dei laudem id ferunt. Atque hæc subsequens resignatio habet in se dum utilitatem suam ex ipsa sui agnitione, ubi mox deficit gemitus & lamenta, quatenus iusmodi sunt, ac simpliciter regenerantur in id quod ante erant. Quod si tunc quispiam ita iamnum imperfectus sibi ipsi vellet fraudulenter ac improbe obsequi, & suis malis desideris obtemperare, cogitaretque ubi quis ex accedenti rursus sese usurpat, seseque refumit, & secundum exteriorem hominem aliquid perpetravit, nihil id obesse, modò secundum habitum & essentiam absque vlla sui repetita usurpatione eodem animo persistat, equidem illi ego plane confirmo, quod seipsum non capiat, & quid dicat ignoret. Quòd sanè eruditi Theologi omnes probè nouerunt, si saltem non uelint quid accidens sit. Id enim accidens dicitur, quod subiecto potest vel inesse vel non inesse absque illius corruptione, ut est color in aëre vel tabula. Sed hic secus est. Corpus enim & anima, quæ ipsi ex inscitia accidentia vocantur, duæ substantiæ sunt, quæ homini non accidunt, sed ut eius essentia insunt. Quamobrem quilibet homo, quantumuis sublimiter intelligat, quid sit resignare vel usurpare sese, habet in se ipso ubi & virtutem & vitium operetur. Etenim uerò spiritus annihilatio, in simplicem diuinitatem excessus, denique excellentia omnium & perfectio non ita accipienda sunt, quasi hominis creata essentia in Deum transformetur, ut sit Deus idem quod homo est, nec tamen id homo ob suam ruditatem intelligat: aut quod homo fiat DEVS, sua substantia in nihilum reducta.

Accidens quid.

Vera resignatio sui in quos consistat.

defecta: sed in eo potius illa consistunt, ut quis à seipso deficiat, seque despiciat ex diuinitatis contemplatione: atque in hoc raptu spiritus ordinatè excedit, & hic demum rectè habet, quando Deus illi est omnia in omnibus, & omnia propemodum illi in Deum mutata sunt. Siquidem cuncta illi eo respondent modo, ut sunt in Deo, & nihilominus singula quæque id manent quod sunt secundum naturalem essentiam: quod tamen irrationalis cæcitas, ac inexercitata ratio pro hac vera discretionè neque vult neque potest ritè perpendere. Porro de hac ipsa discretionè eas quæ sequuntur sententias & institutiones spirituales ac intellectuales annotare poteris, quibus homo à sua beatitudine retrahitur, & ad supremam suam beatitudinem dirigitur.

De rationali hominis exterioris in ipsius interiori introductione.

CAPVT XVI.

Vitæ tuæ ratio & conuersatio interna sit, neque foras te proferas aut erumpas, siue verbis, siue gestibus, moribus, & conuersatione. Veritati simpliciter faciat satis: atque in eis, quæ tibi euenerint, non nimium tibi ipsi subuenias, neque inordinatam admittas sollicitudinem. Enimuerd qui plus satis sibi ipsi subueniunt, ijs à veritate minus fertur subleuari. Quando hominibus ades, ab animo excutidas visa & audita, atque vni Deo, qui intus tibi habitat, inhærescas. Sedulo id cures,

Yz

**Delectatio
quæ capienda**

vt in actionibus tuis ratio sibi primas vendet. Nanque dum portio sensitua siue sensu-
tas primas occupare finitur, omne malorum
genus inde emergit. Delectatio non secundum
sensus, sed iuxta veritatem capienda est. De-
quidem nos delectatione priuare non vult, sed
perfectam atq; modis omnibus absolutam in
seipso nobis delectationem præbere appetit.
Fortissima sui abiectio vel submissio, superat

**Abiectio quæ
quid momenti
habeat.**

Luc. 10.

in se ascensionem complectitur. Qui in intimo
versari petit, is omnem fugiat oportet multi-
PLICITATEM, renuncietq; omnibus, quæ ab vno
eo illo vno aliena sunt. Vnum nanque, vt Do-
minus ait, est necessarium. Vbi natura ex sensu-
bus vel sensualitate operatur, ibi labor est
dolor, & rationis obnubilatio. Nulla maior
voluptas est, quam vbi me vnum inuenio in
Deo, totusq; Deo sum in omnibus, ita vt me
oportet. Hominis probè resignati exercitatio

**Imagines
quoad feren-
das.**

est, à seipso deficere. Quando amor noster circa
imagines & personas versatur, iam accendens
amantur: idque non rectè habet. Attamen fe-
rendæ sunt imagines piæ, donec decidant. In-
terdum nanque ex interno simplici fundo
proficiscitur, neque illic imaginis præsentia
diligitur. Atqui vbi omnia & nos ipsos quoque
abnegamus, vnumque sumus, inibi Deus est.
Qui inordinate foras prorupit per sensus, is de
in prosperis & aduersis crucem ferat ac patie-
tur. Siquidem patiens vel afflicus aliquis, plus
amat vno anno, quam alius foras erumpens
annis tribus. Si creaturis omnibus produsse tu-
pis, à creaturis omnibus ad Deum te conuer-
tum. Dum quis rem suæ causam comprehendere
nequit,

**Creaturis quæ
omnibus pro-
fit.**

nequit, si se possit expedire in Deo, iam ab ipsa
 re vel causa comprehenditur. Vide ne sic vn-
 quam te foras recipias, vt ab interno propofi-
 to tuo & Christi exemplo discordes. Naturæ v-
 bi que sese admiscens propositionibus inui-
 gilandum est, eæque propter Deum suppressen-
 da ac mortificandæ. Si vnitatem aut simplici-
 tatem ferre nolis, feras necesse est multiplici-
 tatem. Vsq; adeo à cunctis rerum simulachris
 ac imaginibus te nudam serues, ac si nulla præ-
 ter te in terris creatura sit, tumq; ita dicas. E-
 quidem tibi esse non possum, vt tu mihi es. Na-
 tura quidem naturam diligit, seseque semper
 spectat. Plerique natura sunt nimis indomita
 & immortificata, & eorum exterior homo fo-
 ris permanere cupit, & in maximis versari pe-
 riculis. Sese intus continere, maiores vires præ-
 stat, quam possint res externæ. Atque ex vna
 inordinatione alia proficiscitur. Vide ne natu-
 ra prægraueatur, atque vt externus homo cum
 interno consentiat. Obserua hominem tuum
 internum. Siquidem in hoc externa pariter &
 interna vita consistit. Perfectissima exigit resi-
 gnatio, vt natura perpetim freno contineatur,
 tamque præsentis animo sibi quisque semper
 cui gilet ac moderetur, ne natura vltra limi-
 tes feratur & excedat. Quereris te nimis etiam
 dum actuosam, irresignatam & impatientem
 esse. Sed ne desperes. Quanto ad tuam mortifica-
 tionem propius accesseris, eò melius. Viti-
 orum omnium radix, totiusque veritatis obnubila-
 tio, est amor rerum labentium. Sed sensuum
 occubitus, veritatis exortus est. Quando vires
 naturæ à sua actione deficiunt, & elementa, ex
 quibus

Naturam se-
 se vbi que
 spectare.

Resignatio
 quæ quid ex-
 igit.

Occasus quæ
 qualis fiat
 exortus.

quibus corpus constat, repurgantur ac defa-
 rur, iam vires æternam suam obtinent nobi-
 ratem, dum se in suam originem Deum recipi-
 unt. Cunctarum animæ virium vna essentialis
 actio est, ea videlicet, vt æternæ veritati (id est
 Deo) satisfaciât. Neque quicquam frugi ferum
 est, nisi quod intimo diuinæ naturæ fundo
 forme sit. Multi quidem diuina se gratia mo-
 ueri senserunt, sed illi morem non gesserunt
 internusq; & externus homo eorum longè
 dissident: atq; hoc defectu complures laborant.
 Natura liberæ voluntatis arbitrio subiecta
 quanto igitur longius per sensus euagatur,
 tanto sumus à Deo remotiores: quanto autem
 magis intrò ingredimur, eo efficimur Deo pro-
 pinquiores. Qui diuinitus verè illuminat, et
 is ea quæ sensibus agenda sunt, præclarioribus
 cit. Quisquis naturam, dum ea adhuc in puri-
 tate & veritatis cognitione versatur, fructus
 quodam retinent, hoc ipso eo illam adducit,
 vt externa rectius administret & exequatur. Alio-
 qui in res temporarias effunditur & diffunditur,
 ita vt nihil rectè exequi possit. Paritas, & intel-
 ligentia, & virtutes naturam reddunt locuple-
 tem. In subtractione autem fit nonnunquam
 vt creaturæ hominem propius in Deum ire com-
 pellant. Quid quæso est, quod homines vique
 adeo incitat illicitos sectari modos prauosque
 mores? Nimirum quod propria venantur ob-
 lectamenta. Vera autem oblectamenta non nisi
 in resignatione inueniuntur, non autem in
 improbis studijs. Quod quosdam tam crebri-
 inordinatus animi mœror occupat, ea causa
 est, quod sibiipsis non semper exactè inuigilant

Qui Deo ma-
 gis propin-
 quetur.

Natura qui-
 bus locuple-
 tior reddatur

Oblectamē-
 ta quæ qualia

lant & cauent, ne quid vnquam culpabile admittant. Iniuria opprimi, est amicorum Dei victoria. Intus tecum commoraris. Multa quidem sese vt necessaria offerent, sed non nisi quaedam naturæ fomenta sunt. Non carat vitio, multa aggredi, nec tamen quicquam absoluere. Constante perseverandum est, donec perspicuum sit, Deusne an natura operetur. Da operam, vt natura ex prima sua puritate agat in DEO absque extraneis rationibus. Probè resignatus homo his quatuor nauabit operam. Primum est, vt conuersatione honestus ac bene moratus sit, ita vt bona omnia ex ipso sine ipso proficiantur. Secundum, vt sensibus modestus & quietus sit, nec vtrò ceteroque ramusculos & hominum dicta circumferat: (nanque id multas parit imagines) atque ita sensus interni quodam ocio & libertate perfruatur. Tertium, vt nulli rei amore adhærescat, certus videlicet, vana esse & nihil omnia. Quartum, ne contendat aut pugnet verbis, sed amice se gerat erga eos, per quos Deus eum excitare, expedit, & extra seipsum suamque proprietatem eijcere molitur. Stabilis tecum persevera, donec extra teipsam absque teipsa agaris. Obserua num bonorum hominum amicitia in sensuali quodam affectu vel fauore, aut in simplicitate procedat. Nemini te admone offeras. Nam qui se plurimum offerunt, sepe minimum placent. Tuum est vitam agere internam, siue introrsus tendentem. Dedeceplane quenquam aduersus suum institutum agere. Beatus est, qui non multis vitur

Modoris inordinati causa qua.

Resignato cui quibus quatuor incumbendum.

II.

III.

IV.

Beatus quis.

verbis

verbis atque modis. Multa nanque verba multaque modi, plura quoque adferunt accidentia & imagines. Intus tere contineas, neque ab operatione erumpas foras: alioqui crucem reportabis. Quidam ex gratia sensibili in prosperis & aduersis casibus operantur. Sed non licet ea seipsum quærere. In perfecta sui abnegatione & submissione cuncta consummantur. Quando Christus ait: *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum*, tum demum consummata erant omnia. Deus & diabolus non eodem modo sunt in homine imperfecto, seipsum spectare volente. Qui autem sese funditus abnegat & religiosis poterit nosse differentiam. Vis perpetua gaudere quiete & tranquillitate? In prosperis & aduersis eodem amore, pari fidelitate atque eadem fide in Deo perseuera. Qui in externis deuotionem animi conseruat, eius deuotio interior & solidior est, quam qui in solis studijs internus deuotus & internus est. Idque fit, num seipsum quam quærit & spectat. Grandior numerus est hominum soli intellectui curiosè excolendo vacantiùm, quam simplicium. Intellectui soli vacantes eos voco, in quibus intellectus primum sibi locum vendicat. Simplicitas autem ob suam nuditatem, rerum iuxta sensus consideratarum amittit multiplicitem, neque multis sese occupat. Siquidem quodammodo in hominis transijt essentiam, utpote qui verus puer effectus est. Qui omnia sibi esse vult, se bippsi & rebus omnibus nihil fiat oportet. Verè beatum illum, qui stabilis absque multiplicitate perseuerat. Copiosus nanque illi in caelestia datur accessus. Bona intencio non semper sufficit.

Luc. 23.

Perpetue quietis & tranquillitatis amator quid agendum.

Intellectui soli vacantes qui.

sufficit. Siquidem haud rarò veræ unitati vel
 unioni medium obijcit. Oculos nostros nun-
 quam quicquam attente considerare oportet,
 nisi quod ab imaginibus nos expediat. La-
 sum Adæ, & pœnas atque miseras omnes il-
 lum consecutas, longanimi patientia libenter
 per peti debemus. Nam qui resignatus est, nul-
 lam aduersitatem animo suo imprimit. Quod
 autem homines queruli sunt, & aduersa mole-
 stè ferunt, id vtrique imperfectionis est, atque
 ob eam rem profligandum est. Inordinata siue
 inuisa omnis libertas, seipsam pro scopo ha-
 bet, siue ad sese reflectitur. Rationabili ac iusta
 occupatione velle esse absolutum, id iniquissi-
 mum ocium est. Homo resignatus, creaturarū
 desitui imaginibus, & Christum sibi impri-
 mere, atque in diuinitatem transformari de-
 bet. Qui sese cum Christo capit, is cuncta in suo
 permittit ordine. Vbi quis à sese defecit, atque
 vnum cum Christo effectus est, iam benè ha-
 bet. Dum quis sese ad veritatem intrò recipere
 & accommodare instituit, intus ei defectus &
 excessus sui illucent, aduertitque etiamnum
 creaturas, per quas auersus est, sibi inhærere:
 tumq; ob id intus repræhenditur, patienter su-
 stinet, videns se necdum expeditum atque in
 nihilum redactum esse. Porro sic per peti, id ni-
 mirum est simplicem effici. Peccatum consci-
 entia mœrorem parit. Sed dum inde auertimur,
 rursus decedit. Si queras quod sit hominis pro-
 be resignati obiectum in omnibus, id nimirū
 est, sibi ipsi excidere, aut sese resignare in omni-
 bus. Tum verò vna cum ipso cuncta illi exci-
 dunt. Minimum inter Deum & animam me-
 dium,

Quærela ho-
 minum vnde

Hominis re-
 signati quid
 sit.

Minimū me-
 dium & ma-
 ximum inter
 Deum & ani-
 mam quæ.

X

dium,

dium, est cogitatio. Maximum autem mediū est propriæ inhærere voluntati. Deceret sanè nullam homini resignato præterire horam, qua non & Deum & seipsum obseruaret ac intueretur. Idemque non id semper attendere deberet, quibus opus habeat, sed etiam quibus carere possit. Cum istiusmodi homo resignatus in se recipere arque ad veritatem adiungere & applicare constituit. Primò curabit, ventrosus penetret, & sensus excedat. Siquidem *Spiritus est Deus*. Secundò considerabit, num quod medium contraxerit. Tertio perferretur, num aliqua in re aut vllò sensuum objecto sese quærat & spectet. Quarto in eo lumine totius diuinæ essentiæ præsentiam attendet, persuadebitque se illius solius esse. Quantum se quisque & à seipso & caducis creaturis omnibus auertit, tantum in Deo vnitur & beatus efficitur. Si verè resignata esse cupis, da operæ, vt quomodocunque Deus & seipso & creaturis suis omnibus in tristibus & iucundis rebus se erga te gerat, semper in ijs equali sis animo, easque ac deseras quod tuum est. Sensus tuos curis præsentibus formis ac imaginibus præcludas. Expedita & libera semper sis ab omnibus, quæ ratio foras spectans & externis dedita eligit, quæ voluntati inhærent, plausibilemque ingerunt voluptatem: neque vlla in re extra Deum acquiescas. Dum te præsentem quippiam mali admittitur, non te admisceas, neque coopereris. Qui perpetuò secum habitat, magnas acquirit vires. Hominis resignati secundum corpus recreatio, restricta ac necessaria erit commutatio siue innouatio operum

I.

Ioan 4.

II.

III.

IV.

Vt quis verè
sic resignatus,
quid agendum,

eiusmodi, à quibus animo expedito sese possit auertere. Prout quisque plus minusue resignatus est, ita etiam magis vel minus rebus temporarijs afficitur ac promouetur. Homini cui-dam semi resignato, cum duros nimirum sentiret dolores, eiusmodi intus verba dicebantur: Tam studiosè meî curam geres, teque aded contemnes, modo scias mecum rectè ac prospere agi, vt nihili facias vtcunque tecum agatur. Homo resignatus dum sensibus intrò verbis in secreto sese collocat, quo minus intus reperit adminiculi siue sustentacoli, eo magis intus cruciatur: sed quo celerius emoritur, eo citius superat ac euadit. Sensuum in externa effusio, vitam internam & animi deuotionem interturbat. Vide ne foras trahentes causas vel occupationes aucuperis. Dum autem eiusmodi causæ te requirunt, quædã fas est, non te sinas reperiri. Semper celeriter introrsus te recipe. Vita naturalis in moribus siue effectibus ac sensibus sese prodit. Sed qui in his se deserit, atque à seipso deficit, is vitam supernaturalem inchoat. Quidam citra impedimentum ascendunt in Deum, sed non stabiliter perseverant. Nodam amplectere & sectare resignationem. Innumerò desideria immoderata possint mentium occultum efficere. Homo resignatus, vires animæ suæ vsque aded domare debet, vbi sese intus adspexerit, cernere id possit. Homo resignatus aded à seipso manet expeditus, ac si nihil de se nôrit. Siquidem in vno illo, quod Deus est, cuncta in ipso honestissime ordinata sunt. Studium adhibe erga hominem exteriolem, vt homini interno viuatur. idque

Sensus in externa effusione quædam malum.

Vires quæ qui domandæ.

X 2 bestiales

DTW

Resignata cō-
uerſio quam
Deo grata.

bestiales omnes ac sensuales calcādo voluptates. Resignata conuerſio siue reuerſio, nonnunquam Deo grātor est, quam sibi placens perſeuerantia. Collige animam tuam ab sensibus externis, per quos in rerum externarum multiplicitem dispersa est. Inrorſus redi, iterum atque iterum intrò reuertere in unitatem, & DEO frui, fortiter perseuera, nec vquam contenta sis, donec in hac vita temporaria, quatenus humanæ imbecillitati possibile est, id assequaris, quod in æterna semper præſens est.

Quid sit Deus.

CAPVT XVII.

POST eiusmodi rationalem hominis externi in internum introductionem, extiterunt in spiritali illa Ministri filia sublimis intelligentiæ, de quibus cum ex Ministro esset sciscitata, vtrum percontari sibi liceret, ille respondit: Licet plane: quandoquidem ordinatè per oportuna & congrua media sue exercitia progressa es, permillum est spiritali rationi tuæ de rebus sublimibus inquirere. Itaque quicquid voles interroga. Ait illa: Dic mihi pater, quid sit DEVS, atque vt sit DEVS, id est, vt & simplex sit & trinus. Respondit Minister: Hæ nimirum sublimes sunt quæstiones. Quod ad primam quæstionem attinet. Quid sit Deus, noueris quotquot vnquam Doctores exciterint, eam absoluerè nō potuisse: siquidem sensus & rationem omnem excedit. Tamen qui studiosus est, si quærendi non remittat diligentiam,

Deus quid sit
perfectè sciri
aut dici ne-
quire.

etiam, obtinet quandam Dei notitiam, sed valde remotam: In ipsa autem Dei cognitione vita aeterna & suprema hominis beatitudo consistit. Hac ratione priscis seculis Deum inuestigauerunt quidam non contemnendi Philosophi, maximè acutissimus ille Aristoteles, qui ex rerum natura & ordine ipsum naturæ authorem explorauit. Quæsiuit sedulo, inuenitque naturæ aptissimo confirmatus ordine & cursu, necessariò vnum aliquem esse principem & Dominum totius vniuersi, quem nos Deum nuncupamus. De hoc Deo ac Domino nostro ea nobis cognitio suppetit, esse eam substantiam immortalem, æternam sine ante vel post, simplicem, nudam, incommutabilem, incorpoream ac existentem spiritum, cuius substantia vita illius & operatio est, cuius viuacissima intelligentia in seipsa & per seipsam cuncta nouit, cuius essentia in seipsa abyssus quædam est deliciarum & gaudiorum, qui denique sui ipsius & omnium ipso in futura vita fructurorum supernaturalis, ineffabilis & iucundissima beatitudo est. His auditis suspiciens Virgo, ait: Honorum sanè iucunda commemoratio est, ista quæ audire iuuat, quippe quæ cor ipsum excitant, eriguntque spiritum sursum longè ultra seipsum. Perge igitur mi Pater de his sermonem texere. Ait Minister: Diuina essentia, de qua loquimur, eiusmodi intelligibilis vel intellectualis substantia est, vt oculis corporeis non possit in seipsa conspici: potest tamen in suis effectibus cerni, vt egregium artificem ex eius opere probamus. Vt enim Apostolus confirmat, *Uisibilia Dei à creatura Mundi per ea, quæ facta* Rom. i.

Deum qui quò inuenerint.

Deus quid.

Diuina essentia qualis sit substantia.

X 3 sunt,

sunt, intellecta conspiciantur. Sunt namque creaturæ ceu speculum quoddam, in quibus Deus reflectet. Quæ cognitio, speculatio dicitur, qua illud præstantissimum Mundi architectum in eius opere contemplamur. Age iam sursum & circumcirca per cuncta Mundi climata respice, cerne quàm amplum, quàm celsum et cælum ornatissimum, quam cursu velox, quàm mirificè suus ipsum opifex decorarit septem illis errantibus fideribus quæ planetæ vocantur, quorum singula, luna dempta, sua magnitudine longè vincunt orbem terræ: quàm denique innumera micantium stellarum numerositate præclarè ornatum sit. Perpende, quos fecunditatis, quos fructus, quas opes Sol efficiat in Terra, dum æstivo tempore nullis impeditus nubibus radios suos diffundit, ut prævirescant, ut folia & gramina erumpant, flores germinent, ut sylvæ & plani æquora campophilomenarum variarumque avium caculissimum resonent, ut generis omnis bestiolæ seuam hyemis asperitatem reconditæ producant lætabundæ, atque ut sit inter homines alii nascantur, alii senescant, & præ nimia alacritate hilares appareant. Si ergo Omnipotens DEVS tam amabilis & iucundus es in creaturis tuis, quam in teipsa felix, beatus, omnis plenus gaudij, quam formosus & pulcher es? Accede ulterius filia ad ipsa elementa contemplanda: Contuere Terram, Aquam, Aërem, & Ignem, & cuncta quæ in his versantur mira & stupenda, infinita inter se diversitate discreta, multiplicemque varietatem hominum, animalium, avium, piscium, & marium.

Cæli ornatu
quantus.

Sol quas re-
bus subun-
ribus confe-
rat opes.

marinorum monstrorum. Atque hæc omnia
 laude & honore prosequuntur inexhaustam Deus conser-
 illam immensitatem, quæ intra te est. uator omniū Ecquis
 tandem Domine cuncta hæc conseruat, & nu-
 tritatur? Nimirum tu Domine singulis pro
 suo modo prouides, magnis & exiguis, opu-
 lentis & egenis. Tu Deus ista facis, tu re-
 uerè solus es **D E V S** verus. En filia **D E V M**
 tamdiu quæsitum nunc inuenisti. Suscipe mo-
 do nitentibus oculis, hilari vultu, exultanti
 corde, eumque intuere & amplectere exrentis
 animæ & mentis brachijs, eique laudes & gra-
 tias age, tanquam creaturarum omnium vni-
 co ac præcipuo Imperatori. Ex hac specula-
 tione in homine piè ac amanter affecto inti-
 mum cordis iubilum exoritur, iubilum nan-
 que gaudium cordis est, quod lingua effari
 non potest, licet cor animamque efficaciter
 perfuderit. Eheu animaduerto ego, nunc in
 meipso os animæ meæ hæcenus clausum, tibi
 patet factum esse: cogorque in laudem Dei
 quippiam secreti tibi edicere, quod hucusque
 nemini adhuc enunciaui. Dominicanus qui-
 dam Monachus, mihi probè notus, in suo ex-
 ordio toto ferè decennio eiusmodi excellentè
 gratiam quotidie bis à Deo præstitam sibi sen-
 tit, præterea manè & vespere, idque tanto temporis
 spatio, quo potuissent bis legi Vigilæ (quas
 vocant) Mortuorum. Interea ille aded erat ab-
 sorptus in Deum æternam sapientiam, ut nihil
 inde eloqui posset. Quandoque familiare cum
 Deo miscebat colloquium, non ore, sed mente,
 alias lamentabiliter ad illum suspirabat, in-
 terdum vbertim plorabat, nonnunquam raci-

Iubilū quid.

Paradigma.

tus secum ridebat. Sæpè sibi videbatur ferè
 sublimis in aëre, atque inter tempus & æterni-
 tatem in profundo mirabilium diuinorum,
 quæ nemo satis capere sufficit, natare ac perua-
 gari. Vnde cor eius adeo redundabat, vt inter-
 dum manum illi admodum laboranti admo-
 uens, diceret: Eheu cor meum, quantum hodie
 tibi laboris accidet? Quodam die per visum
 spiritaliter vidit cor paternum sine vlllo me-
 dio, modo quodam ferè ineffabili ad ipsius
 cor suaviter applicari, idemq; cor paternum,
 id est, æternam sapientiam intrinsecus sine for-
 mis ipsius cordi loqui. Tum ille spiritali illo
 perfusus iubilo, hilariter dixit: Eia dilectè vi-
 nice atque amantissime, nudato corde & sim-
 plici omnium rerum creatarum nuditate com-
 plector formæ nesciam diuinitatem tuam. O
 Deus amicorum omnium longè excellentissi-
 me. Sanè cuiuslibet temporarij amici vel ma-
 ximus amor erga amicum suum, tamen discre-
 tionem & diuersitatem habet. At tu omnis veri
 amoris infinita iucunditas, in corda te amari-
 tium liquidus influis, atque in animæ essentia
 nudum ac totum omnino te infundis, ita vt
 nihil tui foris remaneat, sed amantissime cum
 dilecto coniungaris ac vniaris. Ad hæc Virgo
 sic locuta est: Ingens profecto ea gratia est vbi
 sub hac nihili ratione quispiam in Deum rap-
 pitur. Velim tamen institui, num hoc perfec-
 tissimum sit an non. Cui Minister, Non est, in-
 quit, hoc perfectissimū sed est prælium quod-
 dam suaviter illiciens hominem, quò essentia-
 lem in Deum excessum ac immersionem ob-
 tineat. Interroganti Virgini, quid essentiale vel
 non

Essentialis
homo quis.

non essentialē vocaret, respondit: Essentialē
vel habitualem, vt ita dicam, hominem appel-
lo, qui stabili exercitatione virtutum adeptus
est, vt pro summa ipsarum perfectione & ex-
cellētia iucunde & delectabiliter eas efficiat,
quemadmodum Solis splendor in se stabilis
perseuerat. Eam autem minimē essentialē di-
xerim, cui virtutum splendor instabili ac im-
perfecto quodam modo lucet, vt est splendor
lunæ. Prior illa gratiæ plena delectatio, homi-
nis nondum virtutum habitum assecuti, quem
non essentialē dixi, spiritum quasi seducit, vt
optet eam semper experiri, qua cum fruitur,
gaudet: cum priuatur, dolet inordinate: & dum
hac arridet gratia, ægre & inuitus se transfert
ad alia etiam ex DEI voluntate faciēda, vt
subiecto doceberis exemplo. Minister Sapien-
tiæ quadam vice in sacello quodam obambu-
labat, eratq; cor eius diuino refertum iubilo.
Ecce autem ostiarius eum euocauit ad scēmi-
nam quandam confiteri volentem. Tum ille
inuitus deserens internam cordis voluptatem,
durè accepit ostiarium, iussitq; vt diceret scē-
minæ, alium sibi accersiri mandaret, se iam il-
lus confessionem recipere nolle. At illa pecca-
torum pondere pressa & afflicta, dixit se illi
speciatim piè affici, & confidere se ab illo con-
solatum iri, nec se alteri confiteri velle. Cum
autem ille exire noller, cœpit mulier mœstissi-
mo corde in lachrymas prorumpere, recepitq;
se in angulum quendam, & plorauit diu satis.
Interea Deus celeriter Ministro iucundam il-
lud subtraxit gratiam, moxq; cor illius in sili-
cis morem obduruit. Illo autem scire cupiente

Paradigma
aliud de suo
nō querendo

vnde id accideret, intus ei respondit Deus: Et
 vt tu miseram illam miserè afflictam, conso-
 lationis expertem à te repulisti, ita etiam ego
 Diuinam abs te consolationem subduxi. Ille
 medullitus ingemiscens, pectusquetundens, re-
 pentè ad portam properauit: vbi cum femi-
 nam non inuenisset, malè se habuit. Ostracis
 autem vndiq; cursitans, fentem eam inuenit,
 iussitq; ad portam redire. Quam venientem Mi-
 nister placidus excepit, eiusq; mœrore contra-
 ctum animum blanda consolatione erexit. De-
 inde ab ea recedens, ad sacellum redijt, ac eodè
 momento benigniss. Deus cum sua consola-
 tione redijt, vt ante fuerat. Posthæc Virgo sic lo-
 cuta est: Facile ille afflictiones tulerit, cui eius-
 modi iubilum & interna præstantur gaudia.
 Arqui, ait Minister, deinceps ea omnia multo
 sunt afflictionibus, ijsq; duris valdè compen-
 sanda. Verum vbi tandem Ministri cruces ro-
 mitti cœperunt, Deoq; commodum visum fuit,
 eiusmodi iubili gratia illi reddida est, & pen-
 perpetua in illo perseverauit, siue domi, siue
 foris, siue inter homines, siue solus fuisset. Cre-
 bro ad mensam aut in balneis sedenti eadem
 præstita est gratia, non tamen eo modo qui for-
 ras erumperet, sed introrsus tenderet.

Vbi sit Deus.

CAPVT XVIII.

DEinde Virgo ita ait: Didici iam vtcumq;
 Pater, quid sit Deus: sed vbi sit, etiam scire
 ardeo. Audies id, inquit Minister
 Theolo-

Theologorum sententia est, non esse Deum in certo aliquo loco, sed vbiq̄ue & omnia in omnibus. Ijdem Doctores, quod te attendere velim, ex arte dialectica asseuerant, quandoque ad rei notitiam ex eius nomine perueniri. Porro Doct̄or quidam primum Dei nomen ipsum *Esse* appellat. Ad hanc ergo essentiam, eiusque puram ac nudam simplicitatem tuos aduerte oculos, ita vt missam facias hanc illamue substantiam, quæ in partes possit distrahi vel separari, solumque eam ipsetes essentiam in seipsa, quæ nihil admixtum habeat de non esse. Quicquid enim nihil est, negat id quod est. Sic etiam id quod est, negatio est illius quod non est. Quod adhuc fieri debet vel iam fuit, id in presentiarum non est. Porro essentia permixta, vel non esse agnoscere non potest, nisi omnimodæ essentia consideratione. Hæc essentia non est particularis huius aut illius creaturæ essentia: siquidem particularis vel diuisibilis essentia omnis extraneo quodam permixta est, quò possit aliud quippiam suscipere. Inde colligi potest, diuinam illam prorsusque anonymam substantiam in seipsa omnimodam esse essentiam, quæ particulares omnes essentias sua presentia conf. ruet. Quanta igitur humanæ rationis cæcitas est, non posse eam id experiri vel probare, sine quo tamen non potest vel cognoscere, vel perspicere. Dum oculus corporis serid intentus est ad varios cõtuendos colores, non obseruat vel attendit litem illam, per quam cætera quæ que conspicit, aut etiamli cernit eam, non tamen obseruat. Ita etiam oculus mentis nostræ, dum in hanc

aut

Primum Dei
nomē quod.

Essentia quæ
qualis.

Quantillus
intellectus
humanus.

aut illam substantiam vel rem intéditur, flo-
cipendit eam essentiam, quæ est supra omnia
purissimum ac simplicissimum ens, & cum
virtute ac beneficio cætera capere potest, id mi-
nime obseruat. Quamobrem sapiens ille Ari-
stoteles author est, oculum intelligentiæ no-
stræ ob suam imbecillitatem ita se habere erga
ens illud, quod in seipso clarissimum est, vt o-
culos noctuæ vel vespertilionis erga Solis mi-
cantes radios. Enimuerd particulares vel diui-
sæ substantiæ animum distrahunt, distent
& occæcant, vt non possit intendere in diuinâ
caliginem, quæ in seipsa est lucidissima clari-
tudo. Age iam internos intende obtutus, & si
potes, essentiam illam in eius nuda ac simplici
puritate contemplare. Vbi mox reipsa depre-
hendis non esse eam aliunde, & nec prius nec
posterius illi inesse, neque foris aut int^o vllam
ei mutabilitatem posse accidere, sed esse sim-
plicissimam substantiam, eandemq; ætuo sim-
mam, præsentissimam, & perfectissimam, in
quam nullus cadat defectus, nulla alteratio,
sed semper vnice vnica, in simplici nuditate
permanere. Quæ veritas ita est certa & euidentis
rationi illuminatæ, vt diuersum cogitare ne-
queat: quandoquidem alia ex alijs consequi-
tur & confirmantur. Cum enim sit simplex illa
essentia, etiam necesse est primam esse, nec ali-
unde profectam, sed æternam esse. Cum autem
prima sit, & simplex & æterna, consequens si-
præsentissimam esse, summaque perfectione &
simplicitate constare, cui nihil adiungi, nihil
abiungi queat. Hæc quæ de simplici diuinitate
dicta sunt, si capere potes, non mediocriter in
incom-

incomprehensibilem occultæ diuinæ veritatis lucem introductam te senties. Istud ens purissimum ac simplicissimum, principalis causa efficiens est rerum omnium creatarum, suaque singulari præsentia quicquid ex tempore factum est, seu principium & finis omnium circumplectitur. Totum est intra omnia, totum extra omnia. Vnde Doctor quidam: Deus est, inquit, veluti circulus quidam, cuius centrum vbi que est, & circumferentia vel ambitus nusquam.

Ens purissimum causa rerum omnium creatarum

De Trinitate Dei.

CAPVT XIX.

His absolutis, Virgo ait: Benedictus Deus. Quantum capere potui, satis iam audiui, Quid sit Deus, & vbi sit Deus. Hoc adhuc explicandum superest, cum sit ita simplex, ut simul etiam trinus sit. Respondit Minister: Vnaqueque essentia quanto est in seipsa simplicior, tanto magis multiplex est efficacia virtutis ac operationis suæ. Quod nihil habet, dat nihil potest: quod multis abundat, potest largiri plurima. Jam ante dictum est de influente & redundante bono illo quod est Deus in seipso: cuius infinita ac superessentialis bonitas compellit eum, ut suam beatitudinem non sit habere solus, sed liberaliter eam & intra & extra sese communicet. Necessarium autem consequitur, summum bonum sublimissima ac propinquissima ratione sese diffundere: quod non posset, nisi in præsentissimum, intimum, substantiale, personale, naturale, quod à nullo possit cogi, nullius indigum, infinitum ac perfectum

Bonitas Dei infinita qui efficiat.

fectum esset. Quicquid autem aliarum est communicationum in rebus temporarijs aut creaturis, suam trahit originem ex aeterna illa immensa bonitatis Dei communicatione vel diffusione ac emanatione. Aiuntq; Theologi quidam, quod in creaturarum ex prima origine effluxu circularis quidam reflexus sit finis suum principium. Vt enim personarum in Diuinitate emanatio forma quaedam est origo creaturarum, ita & exemplum sit reflexus creaturarum in Deum. At hic oro animaduerte, quid intersit inter communicationem creaturarum, & Dei communicationem. Cum enim creatura sit substantia particularis & diuisa, donatio quoq; & communicatio illius, particularis & finita est. Pater carnalis dum generat filium, partem quandam substantie, non totum id quod ipse est, communicat. Siquidem ipse particulari bonum est. Dei autem communicatio tanto est interior & preclarior, quanto ipse prestantius bonum est. Cum igitur ille quous alia bona infinito excedat, necesse est communicationem ipsam illius substantie ex aequo respondere: quod esse non potest sine essentia illius communicatione vel emanatione iuxta personarum proprietates. Hic si tu potes purgato intelligentie oculo summi illius boni purissimam conueni benignitatem, que in sua essentia presens & actualis est origo seipsu naturaliter & sponte amandi, cernis haud dubie excellentissimam ac superessentialem illa uerbi ex Patre emanationem, ex cuius generatione & prolatione cuncta existunt ac proferantur: cernis etiam in summo bono & suprema emanatione

Discrimen
inter Dei communicationem
& creaturarum

natione in Diuinitate existere sacrosanctam
Trinitatē, Patrem, Filium, & Spiritum sanctū.
Si ergo suprema emanatio ex summa illa esse-
ntiali bonitate proficiscitur, sit planè consequēs,
in celsissima Trinitate supremā & coniunctis-
simam esse (vt ita dicam) consubstantialitatē,
vel substantiæ communionem, itemque sum-
mam æqualitatem & identitatem essentiæ, quā
personæ habent in iucundissima communica-
tione, atque etiam indiuisam substantiam, &
indiscretam potentiam trium Diuinarum per-
sonarum. Hic exclamauit Virgo: Papæ, haud
siccis mihi in Diuinitate suspensa ferri videor,
quam Aquila per æthera volirat. Minister au-
tem ceptum sermonem prosequens: Vt Diui-
narum, inquit, personarum Trinitas in essen-
tiæ vnitate possit consistere, non potest verbis
iudici. Tamen quatenus inde dici potest, Augu-
stinus ait in Diuinitate Patrem esse principium
Filij & Spiritus sancti. Dionysius Author est,
in Patre esse Diuinitatis emanationem, quæ se
naturaliter communicet Verbo ineffabili, qui
est filius patris: itemque amanter se commu-
nicet voluntatis liberalitate filio: rursusque
filius eadem voluntatis claritate se refundat in
patrem, ita vt DEVS Pater amet filium, & fi-
lius patrem, qui est amor reciprocus, dici-
turque Spiritus sanctus. Quæ licet rectè di-
cuntur, tamen clarius à Diuo Thoma Eccle-
siæ splendido Doctore proferuntur, dum ait: In
verbi emanatione ex corde Patris id ratio exi-
git, vt Deus Pater suo intellectu sese inspiciat,
et in eamq; essentiam suam penitus perspiciat.
Nā si patris intellectui non esset opposita diuina
essenti-

August.

Dionys.

Aquinas.

iōan. 1.

essentia, non posset verbum conceptum, Deum esse, sed creatura: quod falsum est. Sed hac ratione est Deus de Deo: ipsa quoque diuinæ essentia consideratio, quæ fit per patris intellectum, debet quandam habere adiunctam expressam naturalis essentiaæ æqualitatem: alioqui verbum non erit filius Patris. Atque hic & vnitas est essentia, & Trinitas personarum: in cuius distinctionis certum argumentum, alitiuolans illa aquila Ioannes ait: *Verbum erat in principio apud DEVM.* Quod porro ad Sancti spiritus emanationem attinet, sciendum est, DEVM Patrem per intellectum seipsum semper clarè intueri & cognoscere, & cognoscendo seipsum exprimere. Et hoc est verbum seu filius Patris. Et sic seipsum Pater in omni felicitate perfectissimè cognoscens, infinito amore sese & filium suum, & ipse filius eodem amore Patrem diligit. Et hic amor mutus Spiritus sanctus est, in persona distinctus, sed vnus Deus cum Patre & Filio in vna essentia. Vbi igitur verbum DEI ex patris intuitu secundum naturæ formam cum personali distinctione emanat, ista hæc est patris emanatio, generatio appellatur. Vbi autem hæc emanatio fit sub ratione voluntatis & amoris, vnde tertia in diuinis persona ex amoris profuio proficiscens, ex Patre & ex intima abyssos illius expressa imagine procedit, iam nec filius, nec genita dici potest ea persona. Cumque amor iste intellectualiter aut spiritualiter fit in ipsa voluntate seu propensio quædam & motus amoris in amante erga illum quem diligit, ad tertiam personam pertinet emanatio voluntatis, quæ est charitas, dicitur quoque Spiritus sanctus

sanctus: vbi nimirum transformatur homo à
 diuino lumine, idque tam occultè & abdite, vt
 nemo nisi expertus, id possit aduertere. Virgo
 dixit: Ista profecto Domine & excellens & Ca-
 tholica doctrina est. Sunt autem quidam acuti
 intellectus, qui abnegent ea omnia, quæ hinc de
 Deo dicta sunt, putantque ad supremam perfe-
 ctionem adspirati, Deum ipsum, perniciosum
 & noxium esse impedimentum siue medium,
 debere eiusmodi hominem & Dei & spiritus
 expertem esse, & visiones omnes posthabere,
 atque ad solam irradiantem sese veritatem ap-
 plicare, quam se compræhendisse affirmant.
 Respondit Minister: Ista præ se ferunt mani-
 festum errorem: quamobrem fugias ea, poti-
 usque auscultes, quid hinc fides sentiat Catho-
 lica. Vulgari quidem modo Deum accipimus
 esse Dominum & Creatorem omnium, qui nul-
 lum malum impunitum, nullum bonum irre-
 muneratum abire sinat. Ergo qui peccatis de-
 lediti sunt, ijs Deus est terribilis. Vnde est apud
 D. Iob. Semper enim quasi tumentes super me
 timui Deum. Alij Deo seruiunt spe præ-
 mii, ijs Deus est munificentissimus Dominus,
 qui possit copiosissime ipsos munerari. Porro
 quisquis bene exercitatus est in virtutibus, &
 vitia quæque, quæ Deus odit, crebris mortifica-
 tionibus extirpauit, Deoque ex mero ardenti-
 que seruit amore, ijs Deum medullitè amat, nõ
 tamen ijs superioribus modis. Nam quod ad
 eos attinet, non sic ille colit Deum, sed amat eum
 vt amicum longe amantissimum, estque expertus
 timoris seruilis, de quo Paulus ait: *Non accipi-*
tu spiritum seruitutis iterum in timore. Manet igitur

Cuius Deus
 terribilis.
 Iob. 51.

Rom. 8.

Y
 tmr

zur eiusmodi deiformi homini Deus & Dominus, & tamen non ita crasse eum colit, quippe qui propius ad eum accesserit per amorem. Verò idem ipse spiritus exui debeat, iditidem exponam: Vbi quis in suæ conuersionis exordio sese animaduertit creaturam esse, ex anima & corpore compositam, ipsi corpori & omni sensualitati vel bestialitati nuncium remittit, adiungitque se spiritui & carnem illi subdit, omnisque eius actio interna non nisi quædam meditatio est, vt ad superessentialem possit pertingere spiritum, eumque apprehendere, & suum cum illo spiritum vnire. Id genus homines, occultè sancti vocantur. Cui autem hic rectè euenit, vbi diu satis hac in parte exercitatus est, & spiritus superessentialis eum illicit & inuitat, nec tamen eundem spiritum superessentialem potest apprehendere, iam suam attendit impossibilitatem, & à seipso deficiendo diuinæ virtuti se funditus permittit ac resignat, atque auersus à sese, ad illam se conuertit, cum contempti quodam sui ipsius & sensualitatis suæ & in summæ essentia immensitatem se recipit: atque sub hoc excessu spiritus quadam sui ipsius obliuione capitur, perditque seipsum, vt est apud Paulum: *Visus autem iam non ego.* Et Christus ipse dixit: *Beati pauperes spiritu.* Manet igitur spiritus, quod ad essentiam pertinet: & deficit, quod ad sensualitatis proprietatem spectat. Denique discrimen inter iteram veritatem & incertas visiones etiam patefaciam. Contemplatio immediata simplicis Diuinitatis, non nisi certa ac indubitata veritas est: & quælibet visio quanto magis

Occultè sancti qui.

Gal. 2.
Math. 5.

Visiones quæ
quales, aut
quæ quarum
differentia.

est intellectualis & formarum expers, & nuda
 illi contemplationi similior, tanto & præcla-
 rior est. Quidam Prophetæ imaginarias ha-
 buere visiones, vt Ierem. & alij. Cuiusmodi vi-
 siones sæpe adhuc secretis Dei amicis eueniunt,
 interdum in vigilia nonnunquam in somnis
 in sopito quodam silentio, & abstractione sen-
 tum externorum. Ait Doctor quidam, Ange-
 los sæpius apparere quibusdam in somnis, quã
 vigilantibus, eo quod in somnis ab externa
 multiplici actione quiescât magis, quã dum
 vigilant. Quando autem visio quæ fit in som-
 no, debeat vera iudicari, vt illa Pharaonis de
 septem bobus pinguis ac totidem macilen-
 tus, & id genus alia multa insomnia, quorum
 meminit Scriptura, cum plerunque fallant in-
 somnia, & interdum citra ambiguitatem ve-
 rum significant: aduertendum est quod San-
 ctus Augustinus fertur de sua dixisse matre, ex
 illa se audijse, eò se diuinitus munere prædi-
 tam, si quid vel omninò dormiens, vel quasi
 dormitans vidisset, simul illi à Deo id præsti-
 ti discretionis, qua facile internosceret, num
 vulgare esset somnium, ac eo ipso nihil pen-
 dendum, an imaginaria visio non negligenda.
 Quotquot idem donum à Deo consecuti sunt,
 possunt huius rei certius & facilius habere dis-
 crimina: quod nemo alteri potest com-
 mode verbis tradere: solus id a-
 nimaduertit, qui ac-
 cipit.

Cur Angeli
 dormienti
 appareant
 potius, quam
 vigilantibus.

Gen. 41

August.

Somnia que
 discernenda

CAPVT XX.

His itidem expeditis, rursus Virgo ait: Nihil equidem magis scire velim & ex ipsis scripturis edoceri, quam ubi & quo pacto hominis probè exercitati ratio in immensa illa abyſſo ad supremum scopum suum tendere debeat, ita vt amorosum experimentum cum scripturæ sententia concordet.

Adhæc Minister ex Diuinis literis rationale illi respõsum reddidit, cuius ista erat summa, quantum ad arcanos eius sensus pertinet: Eiusmodi præclarus homo simplici ocio verbum illud sensibus grauidum Domini Saluatoris obseruat, quo ait: Vbi ego sum, illic & minister meus erit. Quisquis ergò austerum illud Vbi, quod Dei filius in cruce moriens pertulit, per imitationem non refugit: possibile, immodè & æquum est ex illius pollicitatione, vt idem ipse iucundum illud Vbi Diuinitatis filij, intelligibili ac felicissima ratione in tempore æternitate magis vel min^o sentiat & perfruatur, quatenus quidem possibile erit. Sed vbi nam est iucundum illud Vbi Diuinitatis Verbi? Nimirum in ideali lumine Diuinæ vnitatis, quod secundum ineffabile nomen suum nihil est, secundum introversionem essentialis quies & silentium, secundum inuis permanentem egressionem. Trinitas personarum, iuxta proprietatem sui ipsius lumen, iuxta suam increatam virtutum, existentia cuncta producat: vbi spiritus seipsum amat, & quantum ad actionem eius

Ioa. 12.

Vbi diuinitatis Verbi vbi nam sit.

eius attinet, deficit ac perit. Arque hic est supremus scopus, & interminabile Vbi, in quo cunctorum spirituum definit (vt ita dicam) spiritualitas: in quo se amisisse, sempiterna salus est & felicitas. Quod vt exactius perspicias, noueris in ideali lumine Diuinæ unitatis introrsus emanantem esse originem personalis emanationis ex sempiterna Diuinitate, siquidem personarum Trinitas in naturæ unitate inest, & naturæ unitas in personarum Trinitate. Unitas agit per Trinitatem & Trinitas suam habet in unitate facultatem, vt fere Augustinus ait in *libris de Trinitate*. Trinitas personarum in se complectitur unitatem ceu naturalem essentiã suam: vnde etiam quælibet persona Deus est, & secundam naturæ simplicitatem Diuinitas est. Ipsa autem unitas in Trinitate distinctè relucet, sed Trinitas quatenus introrsus fertur, in unitate simpliciter relucet, vt in seipsa eã simpliciter complexa est. Pater est origo filij, & Filius ex Patre æternum emanat secundum personæ distinctionem, & intus manet secundum essentiam. Pater & Filius simul producunt Spiritum sanctum: & unitas quæ primæ originis essentia est, etiam trium simul personarum substantia est. Vt autem Trinitas vnum sit, & Trinitas in naturæ unitate vnum sit, & tamen Trinitas ex unitate sit, non potest vllis explicari verbis ob abyssum illius simplicitatè. In hoc intelligibile, Vbi, transfert & immergit sese spiritus hominum perfectorum, atque præ infima sublimitate volitat, præ inexhausta profunditate narat, stupens & admirans alta & arcana Diuinitatis arcana. At tamen suam hinc

naturam retinet, dum fruitur consensu
ae eiusdem potentiae, intus manentibus, & ta
men emanantibus personis : manetq; abstra
ab omni occupatione reru inferiorum, in di
vinitatis stupenda mysteria intenta acie dehis
Quid enim tam est admirandu, quam simpli
illa vnitas, in quam personarum Trinitas sim
pliciter sese immergit, vbi omnis multipli
tas subducitur, (quod ita intelligendu est, per
sonarum emanationem semper referre solent
eandem diuinæ essentiae vnitatem) atque etiam
creaturæ secundum ideas quas habent in Deo
in eadem vnitatem vitam, scientiam & essentiam
æterno in Deo habent, vt est in Euangelio, *Quod
factum est, in ipso vita erat?* Ista nuda vnitas est
ligonolum silentium, & tranquillum oclum
quod capere non potest, nisi cui intus illuc
vera libertas nulli malitiæ permixta. Ea enim
in vera regeneratione producit, vnde ac
na relucet veritas omnis expertis falsitatis : qui
quidem in memoratæ nuditatis reuelatione
sese profert. Ibi namq; exiit homo natura
obsuro illi lumine, quod humano modo cum
illuc vsq; comitatum est, posteaquam veritate
pli patefacta est. Enimvero alium quendam
sese comperit, idq; magis proprie & perspicue
quam in prioris luminis ratione sese intellexit.
Quo facit quod Apostolus ait, *Vnus autem
iam nõ ego.* Atq; ita exiit planè & fit quasi me
di expertis in simplicis diuinæ essentiae modum
scientia, quæ rebus omnibus illucet simplici
quodam silentio : atq; hic permanens discreti
personarum singulariter acceptarum, in simplici
ci modum nescio modo amittitur. Vt enim autem
quidam

Ioan. 1.
Nuda diuini-
tatis vnitas
quid sit.

Galat. 2.

quidā, sola patris persona separatim sumpta,
 non præstat beatitudinem, ut nec sola filij, ne-
 que Spiritus sancti persona: sed tres simul per-
 sonæ in essentiæ unitate cohærentes, veram
 præstant beatitudinem. Et hæc est personarum
 naturalis essentia, quæ creaturis omnibus ex
 gratia substantiam vel essentiam præbet: rerū
 que omnium ideas in se simpliciter & essentia-
 liter complectitur. Cum igitur ideale illud lu-
 men Dei, sit eius essentia, in ipso quoque res om-
 nes secundum ideas essentialiter, non acci-
 dentali quadam configuratione insunt: & quia
 rebus omnibus illucet, iuxta luminis proprie-
 tatem sese habet: sicque res omnes in illa essen-
 tia relucent cum interno quodam silentio se-
 cundum essentiæ simplicitatem. Idem intelli-
 gibile Vbi, unde iam dictum est, vbi fidelis fer-
 uens cum sempiterno filio vna commorabitur,
 potest accipi existens illud anonymum Nihilum,
 vbi spiritus ad unitatis nihilum pertin-
 git. Ea verò unitas idcirco nihilum appella-
 tur, quod spiritus nihil possit reperire in tem-
 pore, quod illi congruat. Sentit tamen spiri-
 tus contineri se ab alio quodam & à se diuer-
 so. Itaque verius ibi à nihilo, quam ab aliquo
 continetur. Et est sanè nihilum spiritui, eo
 modo quo scire non potest quid sit. Quando
 igitur spiritus in hac luculenta caligine com-
 morari incipit, idque adeo, ut seipsum nesciat,
 omne medium & omnem suam proprietatem
 amittit, ut D. Bernardus inquit. Hoc verò plū- *S. Bernard.*
 ve minusve fit, prout spiritus siue in corpore,
 siue extra corpus, extra seipsum in eam unita-
 tem excessit, atque seipsum amisit, in DE V M

Y 4 trans-

1. Cor. 15.

transformatus, qui illi iam probe est omnia in omnibus, vt Apostolus ait. In hac sui absorptione, spiritus à seipso deficit, & transit in Deum, non tamen fit ex natura Deus, sed præstatur id ei per gratiam. Est enim res quæpiam, ab aliquo existente creatus. Itaq; dum spiritus supra se rapitur & in Deum absorbetur, amittit ambiguum admirabilitatem in suis ipsius amissione, vbi secundum sensus à seipso deficit, nesciens quicquam de seipso vt seipso. Nam si communiter velimus more loqui, spiritus luculenta diuinae essentia virtute rapitur supra naturæ suæ facultatem in huius Nihili nuditatem: siquidem à creaturis modis omnibus absolutus est, & tamen in seipso suum seruat modum peculiarem iuxta suam essentiam. Hic modinescius modus est personarum essentia, quæ eam in se simpliciter ratione perfectissime complexæ sunt. Ista cognitio spiritum (vt dictum est) supra se excedere facit: idq; fit in Nihilo vnitatis secundum ipsius Nihili impenetrabilem cognitionem, ita vt proprium amittat nomen suum spiritus, quippe qui hic sese perdit, seipsum nesciens, & rerum omnium obliuiscens. Quod nimirum cum illi euenit, cum à seipso & tam sui quam rerum omnium creata essentia auersus, ad simplicem quam in diuinæ vnitatis Nihilo habet, ideam se conuertit. In hac diuinissimi Vbi arce, perceptibilis quædam est abyssus, cunctis modis spiritibus præludens: atque inibi spiritus in arcana venit nominis carentiam, & immensam vastitatem, quæ est inexhausta creaturarum omnium abyssus, sed sibi met penetrabilis. Latet eam omne illud, quod ipsa non est, præter quæ



quibus ipsa se vult reuelare vel communicare,
 quos sanè introrsus recipi & ita quarere, & ^{Abyssus que}
 quodammodo ipsam per ipsam cognoscere o- ^{qualis.}
 porter, vt sacre habent scriptura: *Videbitus eū*
scire est. Hanc cognitionem non habet spiritus ^{1. Ioan. 9.}
 hominis ex seipso: sed vnitas trahit eum in
 Trinitate ad se, id est, in ipsius supernaturalem
 habitationem, vbi supra seipsum commoratur
 in eo, qui eum illo attraxit: vbi spiritus mori-
 tur, viuens semper in stupendis arcanis diuini-
 tatis. Ea vero mors spiritus in hoc consistit, q̄ ^{Mors spiri-}
 in suo excessu distinctionem non aduertit in ^{tus in quo}
 propria essentia. Porro secundum exitum vel ^{consistat.}
 emanationem seruat discretionem iuxta per-
 sonarum Trinitatem, sinitq; res quaslibet dis-
 criminatim esse id quod sunt, quemadmodum
 Sapientia Minister in libello veritatis distin-
 de explicauit. Est insuper aliud quod hic ad-
 uertere debeas, nempe in memorato illo spiri-
 tus excessu ex vnitate diuina simplicem radia-
 re lucem: atq; eam modi expertem lucem tres
 diuinae personae in spiritus humani purā sub-
 stantiam mittunt: atque ex huius coruscatione
 luminis, spiritus à seipso & virium suarum a-
 ctione deficit, & opere ac spiritu (vt sic dicam)
 destituitur: quod fit, dum in ea introuersione
 extra seipsum in incognitam Diuinitatem ab-
 errauit, amisitq; se in tranquillissimo silen-
 tio radiantissimae Diuinitatis & simplici vni-
 tate. In hoc modo nescio vbi, summa beatitudo
 sita est. Ait Virgo: Papae, quo tandem modo huc
 pertingemus? Respondit Minister. Audies hoc
 ex ipso praclarissimo Dionysio, scribente Ti-
 motheo in hunc modum. Tu verò Timothee
 charis-

Myft. Theol.
cap. i iuxta
Camaldul.

chariffime intentiffima contuendis spectaculis
myfticis exercitatione, & fenfus linque, & in-
tellectuales operationes, & fenfibilium, & in-
telligibilia omnia, & quæ non funt, & quæ funt
omnia: & vt illi iungaris, qui fuper omnem
fubftantiam, omnemq; fcientiam eft, ignotè te
ipfum pro viribus intende. Enim uerò abs te
pfo atq; ab omnibus liberè & abfoluté ac purè
excedendo, ad fuperfubftantialem diuinæ cali-
ginis radium, fublatis omnibus, & abfolutè
ex omnibus euolabis. Et paulò ante: Trinitas
fuperfubftantialis deitate ac bonitate fuperior,
diuinæ Christianorum fapientia præful, dirige
nos ad myfticorum eloquiorum fupremum
incognitum, & lucidiffimum, atq; eminentiffi-
mum verticem, vbi fimplicia & abfoluta atq;
inuertibilia Theologiae myfteria fecundò fu-
perluminofam fientij in occulto docentia, fu-
perliquidiffimamq; caliginem funt adoperata
in deniffimis tenebris eum qui plusquam ex-
cellentiffime fplendet, fuperillucentem, & in
refugiente omnino tactum atq; inuifibili, ho-
neftiffimis fulgoribus & plusquam pulcherrime
excellenter implentem vacuos oculis fpiritus.

Dionysij Are-
opag. ad Tri-
nitatem ad-
fpiratio.

*Epilogus quidam eorum, qua ante dicta funt, &
lucida explicatio.*

CAPVT XXI.

DEinde virgo ait: Loqueris tu quidem mi-
Domine ex propria experientia & diuini-
tis literis de fimplici diuinitate, & fpi-
ritus effluxu ac refluxu peritè & Catholice. Sed
dicta

dicta hæc mihi satis obscura perquam velim
 sub quibusdam expressis similitudinibus pro-
 ma intelligētia declares, vt ea plenius capiam,
 & quæ hæcenus fusè dicta sunt, in compendiū
 contrahas, vt labili memoriæ meæ firmiter in-
 hæreant. Respondit Minister: Quod formæ ex-
 pers est, quis potest sub formis proponere? & q̄
 modi nescium est, declarare quis potest, cum id
 sensus omnes & rationem humanam superet?
 Quæcunque enim illi adhibeatur similitudo,
 infinito eius dissimilius est quam similius. At
 tamen vt formæ formis excludantur, sub qui-
 busdam figuris & similitudinibus quatenus fi-
 eri poterit de ante dictis illis sublimib⁹ & for-
 manscijs rebus aliquid dicam, vt videlicet
 intelligendæ sint, & prolixum sermonem bre-
 uibus compræhendam. Ait ergo sapiens qui-
 dam Theologus, Deum secundum Diuinita-
 tem suam esse velut amplissimum circulum,
 cuius centrum vbi que sit, & ambitus nulquam.
 Itaque in imaginaria quadam cognitione vel
 meditatione hæc tecum ipsa perpendas. Si quis ^{simile.}
 græde saxum mittat in medium stagnum, mox
 existit circulus quidam in aqua, & is circulus
 sua vi statim alium, & hic rursus alium efficit
 circulum, & pro primi iactus efficacia circuli
 etiam se extendunt. Possit ergo tanta illius ia-
 ctus esse vis & impetus, vt plures efficiat cir-
 culos, quam possit aqua continere. Sic igitur ex-
 empli loco primus ille circulus propositus, vt
 per eum intelligas omnipotentem Diuinæ na-
 turæ virtutem, eam quæ in Patre infinita est,
 quæ ex se alium efficit circulum sibi similem
 secundum personam, quæ est filius, atque ex
 duo.

Deus qualis
 circulus.

duobus his circulis tertius procedit, qui est Spiritus sanctus. In hac impenetrabili abyſſo Diuina natura, Pater loquitur & gignit Verbum alteram in Diuinis personam, quæ tamen secundum essentiam intus manet, nec profertur. Hoc verbum naturam suscepit humanã: Quod si quis sub quadam velit similitudine profectre, capiat formam hominis, ex cuius intimis cordis visceribus similis figura emergat, eademque in ipsam originem suam perpetuo deflectatur. Hæc spiritualis ac superessentialis Verbi generatio, causa est & ratio perfecta omnes spiritus & res vniuersas producendi & creandi. Summus ille & super substantialis spiritus hominem aded nobilitauit, vt ex sempiterna Diuinitate sua ipsum irradiet. Atque ipsa est imago Dei in mente rationali, quæ etiam æterna est. Itaque ex magno illo circulo, qui sempiternam designat Deitatem, vt secundum imaginarias quasdam similitudines loquamur, parui existunt circuli, qui haud absurde præcellam suæ intelligentiæ possunt significare generositatem. At plerique ab hac mentis dignitate sese perniciosè auertentes, DEI in se splendidi imaginem deturpant, atque ad corporeas Mundi huius sese voluptates transferunt: quibus auidi inhiant ac dediti sunt, mors inopinata eis finem imponit. Qui verò mentis compos est, cum hac micati animæ scintilla ad id quod stabile & æternum est, vnde traxit originem, sese confert & erigit, cunctisque valesaciens labentibus creaturis, soli æternæ veritati sese adiungit & inhæret. Atque vt hic etiam explicatius docearis, quo ordine spiritus in Deum reuertitur debeat,

Spiritus quomodo in Deum reuertitur debeat.

beat, aduerte quæ subiungo. Primò illi danda opera est, vt nudè ac expeditè à Mundi voluptatibus, & vitijs quibuscunque viriliter & magno animo sese auertat, conuertatque ad Deum per orationes cōtinuas, per sui abstractionem, per discreta ac sancta exercitia, quibus carnem spiritui subiectam reddat. Secundo, spontè ac æquanimiter offeret sese ad perferendam infirmitatē aduersitatum omnium, quæ possint vel à Deo, vel à creaturis ipsi accidere. numerositatem. Tertio, crucifixi IESV passionem sibi imprimet, suorum affiget animo illius suavissimas institutiones & mitissimam conuersationem vitamque purissimam, quæ exempli nobis præbendi causa gessit, vt ipsum imitetur, sicque per eum vterius penetret ac penitus ingrediatur. Dehinc verò intermissis externis occupationibus, sese in quodam collocabit mentis tranquillissimo silentio, & tacita tranquillitate, idque cum efficaci ac forti quadam resignatione, perinde ac si sibi ipsi mortuus sit, ita vt nusquam spectare sese, sed Christi duntaxat & cælestis patris eius honorem & laudem aucupari, humiliter ac amanter erga mortales omnes, inimicos æquè ac amicos, sese gerere velit. Inde porro homo exercitijs sanctis intentus, sensuum externorum, qui prius in sui extrouersione admòdum erant operosi, actione destituitur, & spiritus ad virium supernarum, quatenus secundum naturalem operationem vigent, defectum quendam peruenit, & quiddam supernaturale experitur. Atque hic spiritus seipsum secundæ naturæ inhesionem amittendo, vterius introrsus tendit ac mittitur per circulum sempiternam diuinitatis signifi-

I.

II.

III.

significantem, atq; locupletem peruenit perfecti-
 onem. Suprema autem spiritus opulencia in
 propria illius forma in eo sita est, vt absq; vllis
 vitiorum pondere diuina virtute sese subrigat
 in luminosam intelligentiam suam, vbi caris-
 simis consolationis concinuum experitur influ-
 xum, potestq; res sapienter expendere & con-
 siderare, & prudenter exequi, prout ratio & di-
 uersitas eorum exigit, statq; ordinatè liberatè
 per filium in filio: at tamen etiamnum forma
 respicit res ipsas in propria illarum natura,
 distinctè & sapienter contemplando. Potest ite-
 dici spiritus excessus quidam, quando quidem
 hic vltra tempus & locum transcendit, atq; in-
 tima & amorosa contemplatione in Deum re-
 cessit. Hic vero qui seipsum magis adhuc expe-
 dire ac penitus penetrare nouit, cuiq; Deus effi-
 caci quodam raptu excellenter ac singulariter
 opitulari velit, vt fecit D. Paulo, & alijs etiam-
 num, D. Bern. teste, prestare possit iam spiritus
 creatus à superessentiali Dei spiritu compre-
 henditur, rapiturq; eo, quo propria non possit
 virtute pertingere. Sub hoc raptu imagines,
 formas & omnem multiplicitem amittit, at-
 que in suis ipsius & rerum omnium ignoratio-
 nem perducitur, ita vt nec se nec cætera extra
 Deum attendat vel aduertat, atque cum tribus
 sacrosanctis personis in diuinitatis abyssum
 simplici immersione absorbetur, vbi securè
 supremam veritatem, suam experitur beatus-
 dinem. Hic nulla iam superest actitandi vel
 conandi intentio, quando principium & finis
 vnum effecta sunt, & spiritus, seipsum excède-
 dit, cum Deo vnitus est. Vt autem excessus spi-
 ritus,

2. Cor. 12.

Bernard.

ritus, qui etiam in hac vita temporaria, homi-
 ni contingunt, durabili vel non durabili mo-
 do sese habeant, aut ut quis magis vel minus in
 tempore supra tempus rapiatur, ac à seipso de-
 ferat, & in formænescium illud (vnum) trans-
 feratur, superius satis, ut reor, expressæ decla-
 ratum est. Hic iam filia consideres velim, om-
 nes expressas imagines, & verba per similitudi-
 nes prolata, tam esse dispares illi formæ omnis
 experti veritati, quam nigerrimus ætheops lu-
 cidissimo Soli dissimilis est: idque fit ob eius-
 dem veritatis formænesciam & incognitam
 simplicitatem. Hæc cum dixisset Minister, sur-
 sum erectis luminib⁹ ait Virgo sancta, Gratias
 ago & laudes æternæ veritati, quod ex pruden-
 tissimis & optimis sermonibus tuis mi Pater
 pulchrè didici, & quæ sint prima exordia ho-
 minis meliorem vitam incipientis, & quæ am-
 plectenda, quæ fugienda, quæ seruanda & exer-
 canda sint homini proficienti, & quæ sit de-
 nique suprema veritas ad perfectos pertinens.
 Postremò, ubi sancta hæc Virgo à spiritali suo
 patre præclarè fuit edocta ex Christianæ reli-
 gionis certa veritate, quibus rationibus ad su-
 premam pertingatur beatitudinem, eaq^{ue} probè
 illius dicta cepit, quatenus in hac vita fieri po-
 test, in extremis suis literis idè pater eius spiri-
 talis, Minister Sapietia inter cætera sic scripsit:
 Age iam filia, nūcium creaturis omnibus mor-
 talibus remittas, cessentq^{ue} deinceps quæstiones
 tuæ. Audi tui ipsa, quid in te loquatur Dominus
 Deus. Est sanè quod gandeas præstitū tibi esse,
 quod multis negatum est. Et licet duros tuleris
 causa labores & dolores, ij iam omnes præ-
 teri-

rerierunt. Nihil iam tibi agendum superest, nisi
 si ut diuina pace in tranquilla requie pertu-
 ris, & hilariter expectes horam illam, qua
 vita temporaria in perfectam ac aeternam co-
 migres beatitudinem. Paulopost obiit Virgo
 hac sanctissima, & feliciter decessit ex hac luce.
 sicut etiam omnis eius vita non nisi virtutibus
 conspicua fuit. Apparuit autem suo spiritali
 patri post mortem suam in quadam abstracta
 visione, eratq; habitus eius niue candidior, &
 ipsa splendida claritate renitens, caelestibus abun-
 dabat gaudijs. Accessitq; ad eum, & ostendit
 illi quam excellenter in simplicem excessisse
 diuinitatem. Quae ille summa cum animi vo-
 luptate & vidit & audiuit, eiusq; anima ex
 visione caelesti est consolatione perfusa. Vbi ad
 se redijt, ex imò ingemiscens pectore, ita cogi-
 tauit: Ah DEVS omnipotens, quam ille beatus
 est, qui tibi vni intentus est? Merito libenter
 aduersa patitur, quem tu pro suis afflictioni-
 bus hoc pacto consolaturus es. Prester no-
 bis omnipotens DEVS, vt etiam
 nos ad haec beatae vitae gaudia
 perducamur. Amen.

(:):

